

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vojne krize.

Dve vladni krizi: na Francoskem, ker ni ministrstvo sestavljeno na dovolj široki podlagi; na Angleškem, ker je kabinet prevelik. Francija je pomnožila število članov kabineta, Angleži so ga pa zmanjšali... To je nekako tako, kakor če se bolnik obrne z ene na drugo stran. Eno ministrstvo ni preveliko, eno pa ni premajhno; res je le, da se smatra Anglija in Francija kot premaganki. Če zmaga ta ali ona država, se zdi, da je tudi nje vlada izvrstna; in najnesposobnejši ministri se utegnejo topiti v slavi, ki so jo pridobili vojaki. Poraz v vojni je pa na drugi strani zopet slabo izpričevalo za vlado, češ, da vlada ni sposobna, in ministrska kriza nastane sama ob sebi. Vladna kriza, kakršno poraja normalna politika, ni mogla nastati ne na Angleškem ne na Francoskem: ker je vendar v kabinetih bilo vse zastopano, kar ima v politiki ime in vpliv; povsod so takorekoč vse stranke na krmlu in sodelujejo pri delu. Ministrske krize so torej res vojne krize.

Francoska nova vlada združuje vse politične sile in moči naroda. Koncentracija, ki jo je izvedel gospod Viviani takoj ob izbruhu vojne, pa ta druga koalicija ni več. Takrat so se zbirale moči, da se vojno fundira s soglašanjem vseh strank v republiki; sedaj jih pa zbirajo, da prevzamejo skupno odgovornost, ki je potrebna, da pripravijo na mir. Briandov kabinet v tej sestavi, ki obseza vse, kar izraža na Francoskem voljo, smatramo za vlado, ki bo likvidirala vojno, ki konča vojno, uvidevši, da ne prinese nobenih uspehov, nobene koristi in da je nečloveška. Nikogar ni v francoskem kabinetu, ki bi se znal tako prilagoditi razmeram kakor Aristid Briand, ki je postal iz najvnetejšega in krvavega agitatorja za splošno stavko poglavar buržoazije, ki ne nasprotuje le vsakemu preobratu, ki je vsaki reformi protiven. Briand ni ognjevit navduševalec kakor je bil Gambetta, ki je organiziral leta 1870 narodno obrambo; Briand je hladni računar, ki hoče računati z bolj in bolj naraščajočim hrepenenjem po miru. Resnica je, da se človeštvo polagoma jame zavedati pomena vojne in zaraditega ti pojavi v kabinetih.

Ministrska kriza se pa približuje tudi v Rusiji, Italiji in Rumuniji. V Italiji pride do vpliva stari Giolitti, na Ruskem, dasi preklicujejo krizo v kabinetu, pa stopa na površje Gorevkin na mesto Sazonova. Isto kar velja o kabinetih na Angleškem in Francoskem, velja tudi o kabinetih v Rusiji in Italiji, le da prihaja tukaj reakcija do večjega vpliva, ki pa za pospešitev konca vojne tudi ni brez pomena.

Srbi na umikanju.

Tragedija srbske države se odigrava z izredno naglico. Avstro-ogrske in nemške čete so prodrle daleč v notranjost Srbije in zasedle kraj Cacak v dolini zahodne (Golijaska) Morave. S tem je prekoračeno višavje, ki meji severno dolino

Moravo, in postojanke izhodno med Kragujevcem in dolino Moravo se ne bodo mogle več dolgo vzdržati. Ko pridete še bogato obdelana dolina z večjima krajema Kraljevo in Kruševan, ki je preprežena z mnogimi cestami, v posest zaveznikov, bodo Srbi trajno ločeni od svojega severozahodnega ozemlja. Izhodno krilo armade Kövessove prodira vzdržema dalje od Kragujevca, Gallwitzova armada pa ob levi in desni strani reke Morave. Isto velja o bulgarski vojski. Spričo obkoljevanja srbske armade nastaja vprašanje, ali se je mogoče Srbom umakniti še kam ali ne. Ob južni in izhodni strani oklepa Srbe v dolgem loku bulgarska vojska od Tetova čez Iskih, Kumanovo, Piro, Negotin, proti severu jih oklepajo avstro-ogrske in nemške armade. Srbi nimajo več zveze ne z Rumunijo ne z Grčijo, odprta jim je pot samo še v malo Črno goro. Kod torej vodi ta pot? Od Iskiba, ki je v lasti Bulgarov, teče železnica v Mitrovico, od Mitrovice dalje je Ibarska dolina, ki se razprostira proti severu. Ibar se izliva pri Kraljevem v zahodno Moravo. Iz gore doline reke Ibar vodi druga cesta do utrjenega kraja Novi bazar, ki tvori obenem z utrjeno črto ob Uvacu s Slanico in Novim varošem nekako obrambo ob Uvacu, odkoder bi se morala srbska vojska končno umakniti po ozkih in strmih dolinah na Črno goro. Pri tem pa prihajajo v poštev naše čete, ki operirajo izhodno od Višegrada, zakaj Nova Varoš je oddaljena komaj 30 kilometrov od Višegrada. Razentega javljajo zadnja uradna poročila, da so naše čete zasedle črnogorske obmejne kraje.

Čveterozvezniški listi kažejo sumljivo zanimanje za možnost srbskega umikanja. Nič pa ne označuje frivolnost tako kakor to, da se varuhi Srbije prav nič ne zanimajo za Srbijo, marveč le za srbsko vojsko. Čudno je to. Zdi se, kakor bi hotela čveterozveza storiti enako s Srbijo kakor je storila z Belgijo, da namreč Belgiji ni mogla pomagati, pač pa izkorišča nje vojsko od početka izbruha svetovne vojne prav krvavo za svoje lastne namene. Po tem receptu hoče čveterozveza najbrže ravnati tudi na Balkanu. Zakaj kljub vpitju in pretenju se angleške in francoske čete, ki so izkrcane na Balkanu, doslej še niso lotile kakih resnih operacij. Če je res, da celi oktober niso izkrcali v Solunu več kakor 50.000 Angležev in Francozov, bo enako počasno izkrcavanje vojske napredovalo tako počasi, da Srbov, preden bo ta vojska sposobna za večje operacije, ki jim hočejo pomagati, sploh ne bo več. Srbi so v tem času, ko je čveterozveza izkrcala 50.000 mož, izgubili nad 17.000 vojakov-ujetnikov, kar pomeni, da so v celoti izgubili najmanj 50.000 do 60.000 mož. Srbska vojska je torej izgubila toliko bojnikov v bojni črti, kakor jih je bilo v Solunu izkrcanih, da šele pridejo na pomoč. Težko je umeti, kakšni strateški oziri vodijo pri tem entento.

Naročajte list „Delavec“.

Potovanje v bojnem območju.

C. in kr. 5. armadno etapno poveljstvo je izdalo naslednja določila:

Potovanje v območju zahodno od črte Jesenice, Krnica-Bohinjska Bela-Spodnje Gorjuše-Nomen-Bitnje-Bohinjska Bistrica - Podbrdo - Jesenica - Cerkno-Straža - Idrija - Col - Ajdovščina - Vipava - Št. Vid - Razdrto - Senožeče - Divača - Škocijan - Britof - Buje - Premilirska Bistrica - Bukovice - Jelšana - Matulje-Bakar, je brez izjeme dopustno le z dovoljenjem c. in kr. 5. armadnega etapnega poveljstva (skupina za izdajo prehodnic, vojna pošta št. 330).

Le za tiste dele Hrvaškega, ki pridejo v smislu gori navedenih določil v poštev in za Reko (Fiume) more izdati to dovoljenje tudi c. in kr. vojaško poveljništvo v Zagrebu. Zato morajo oblastva, ki so pristojna za izdajo legitimacij (vzorec A in B) iste vposlati v svrhu vidiranja in sicer glede na kraj, kamor se hoče potovati, ali c. in kr. 5. armadnemu etapnemu poveljstvu ali pa vojaškemu poveljništvu v Zagrebu.

Dovoljenje za potovanje se izda od navedenih vojaških oblastev s pripombo »Gesehen beim 5. Armee-Etappen-Kommando (bezw. Militärkommando Zagreb)«, kateri pripombi se pridene datum, podpis in okrogli pečat 5. armadnega etapnega poveljstva (pol. skupina), oziroma vojaškega poveljništva v Zagrebu.

Karte o istovetnosti (vzorec A, ki naj opravičujejo tudi k potovanju čez kordonsko črto, ne smejo izdati zaupniki, ampak le okrajna glavarstva.

Stalne uradne letne legitimacije za potovanja po železnici dvornih, državnih in železniških uslužbencev (tudi vpokojenih dvornih in državnih uslužbencev) veljajo za potovanja v navedena območja le tedaj, če imajo te legitimacije gori navedeno pripombo. Ta pripomba velja toliko časa kakor dokument sam.

Od 5. armadnega etapnega poveljstva, oziroma vojaškega poveljništva v Zagrebu izdani prehodni listi (Passierscheine) za potovanja v kraje, ki ležijo izven omenjene črte, ne potrebujejo nobene druge pripombe.

Bratovske skladnice in vojna.

Dne 9. oktobra se je vršila v Orlovi konferenca odborov bratovskih skladnic v Ostravskem-Karvinskem revirju, ki jo je sklical odbor druge skupine rudarske zadrage. Od v revirju se nahajajočih 103 odbornikov jih je prišlo na konferenco 71, dočim je večina onih, ki jih ni bilo na konferenco, pri vojaki. Unijo rudarjev so zastopali sodrugi poslanec Cingr, Jarolim in Riegl. Navzoč je bil tudi državnozbornski poslanec sodrug Reger. Na konferenci se je razpravljalo o temi: »Bratovske skladnice in vojna«. Sprejela se je na konferenci po daljšem posvetovanju resolucija naslednje vsebine:

»Dne 9. oktobra 1915 v »Delavskem domu« v Orlovi zborujoča konferenca predstojniških članov bratovskih skladnic iz vrste delavcev sklence:

I. Določbe § 9. zakona o bratovskih skladnicah so v vojni zlasti v zvezi s sannačnimi uredbami, ki so se izvršile že davno pred izbruhom vojne proti volji delavstva s tem, da so se zmanjšali deleži, pokazale nedostatke bratovsko - skladničnega zakona, ki jako oškodujejo v vojaško službo klicane člane bratovskih skladnic in njih svojce. Konferenca je prepričana, da se nedostatki vsekakor odpravijo, ter da se odredbe v ta namen ne smejo več odlašati.

II. Konferenca izjavlja, da ne bi bilo prav, če bi oni delavci, ki se vrnejo iz vojaške službe, pa ne morejo plačati prispevkov za čas vojaške službe, izgubili nekaj pred vpoklicem pridobljenih pravic; člani bratovskih skladnic, ki branijo domovino, imajo marveč pravico, ne le, da se jim ohranijo pred vpoklicem pridobljene pravice, marveč, da se jim ne da bi kaj doplačali, šteje tudi doba vojaške službe kot članstvo. Ta moralno upravičena pravica se more uresničiti le z reformo zakona.

III. Konferenca izjavlja dalje: Ni prav, če zakon članom bratovskih skladnic, ki so postali v vojni invalidi, oziroma vdovam in sirotam v vojni padlih članov provizijo odreka ter jih večinoma odkazuje na znatno zmanjšani rezervni delež. Tudi v tem oziru je zakon nujno potreben reforme. Konferenca izjavlja obenem, da bi bila reforma nezadostna, če bi določala, da naj se provizija izplačuje le v onem znesku, ki preseza državno podporo, ker je provizija le redko višja kakor državna podpora.

IV. Konferenca konstatira dalje, da normalna uredba prikrajševanja rezervnih deležev v zvezi z od večine bratovskih skladnic v pravila sprejetimi določbami, ki imajo namen varovati blagajne pred sprejemom celega rizika za s prikrajšanimi deleži pristopivše člane, popolnoma prepreča seljenje rudarskega delavstva; to dejstvo utegne članom bratovskih skladnic, ko se vrnejo iz vojne, popolnoma odvzeti priliko za delo.

V. Konferenca prosi zaraditega nujno vlado, da izda nemudoma provizorično bratovsko-skladnični vojni zakon z naslednjo vsebino:

1. Vsem članom bratovskih skladnic, ki opravljajo ob priliki sedanje vojne kakršnokoli vojaško službo, je po končani službi, če vstopijo po odpustu iz imenovane službe v teku dveh mesecev v kako bratovsko skladnico, ne da bi jim bilo treba doplačati med vojno službo zastale prispevke, pri bratovskih skladnicah vračunati čakalno dobo po službeni starosti.

2. Vojnim invalidom, vojnim vdovam in vojnim sirotam se imajo dovoliti od bratovskih skladnic provizije v zmislu pravil.

VI. Konferenca naroča delavskim zastopnikom kot dolžnost, da že pred zakonito uredbo predlagajo glede v točkah 1. in 2. navedenega vojnega skrbovanja pri upravah posameznih bratovskih skladnic, da naj bodo vojni udeleženci, kakor tudi vojni invalidi, vojne vdove in vojne sirote deležni v točkah 1. in 2. zahtevane vojne oskrbe.

VII. Obenem nujno prosi konferenca visoko vlado, da uvede nemudoma končno reformo bratovsko-skladničnega zakona.

VIII. Konferenca prosi odbor druge skupine, premogovniške rudarske zadruga, da predloži to resolucijo visokemu c. kr. ministrstvu za javna dela.

Konferenca se je še pečala z delovnimi in mezdinimi razmerami v ostravsko-karvinskem revirju ter sklenila, da naj odbor druge skupine intervenira pri ministrstvu za javna dela glede izboljšanja razmer.

Grof Tisza o bodočnosti Balkana.

V delegacijski dvorani zbornice se je vršila seja ogrskega odbora za podporo bolgarskega »Rdečega križa«. Med odličnim občinstvom je otvoril ministrski predsednik grof Tisza zborovanje z besedami: Nastop Bulgarije na naši strani je razveseljiv dogodek velikega pomena, pa zares ni bil presenečenje za nas, ki poznamo bolgarski narod, njegovo krepko ljubezen do svobode, ljubezen do roda in pravilno politično razumnost. V boju, ki divja okrog njega, si je bolgarski narod izbral svoje mesto na strani sovražnikov Srbije in na strani one velesile, ki najde svoj zgodovinski poklic v tem, da zagotovi svobodo in neodvisnost balkanskih narodov. Temeljne misli za rešitev balkanskega vprašanja so podane v dosledno zasledovani fundamentalni smeri zunanje politike obeh srednjeevropskih velesil. Naša zmaga na Balkanu pomenja poraz one smeri, ki hoče balkanske narode in države podrediti tujim ciljem velesil. Rešitev balkanskega problema, kakor jo mi zastopamo, pomenja srečno dobo svobode in miru za balkanske narode, ki hočejo z nami živeti v miru, in ta zlata doba bo zgrajena na naravnem ravnotežju in pravi neodvisnosti teh držav. V zvezi z nami ima Bulgarija pričakovati velike in sijajne bodočnosti. Ta velika in sijajna bodočnost pa ne ogroža nikogar. Silo naše moči občutijo sovražniki in ne nevtralne male države, ki hočejo živeti z nami v prijateljstvu. Tako pravo umevanje položaja je bratovski turški narod pripeljalo v zvezo z nami. Ravnoista prava misel združuje tudi Bulgarijo z nami. Naši sinovi so si na bojišču že podali roke in v dobesednem pomenu besede gredo rami ob rami v boj, gotovi zmagi nasproti.

Novi predsednik odbora za podporo bolgarskega »Rdečega križa« grof Apponyi je za Tiszo rekel: Ne vidim, kako bi mi sploh mogli priti v nasprotje z Bulgarijo, kajti vsi imamo iste sovražnike. — Grof je nato povdaril plemenito sorodstvo Ogrov z Bulgarijo. Bolgarski car je kot mladenič služil med ogrskimi vojaki. V prihodnosti bo srednja Evropa zvezana z Bulgarijo in Turki.

Bolgarski generalni konzul Doren upa, da bo zveza osrednjih sil z Bulgarijo trajala vse večne čase.

Svetovna vojna.

Velika tretja italijanska ofenziva trajala je nad štirinajst dni. Grozoviti in vztrajni so ti številni napadi, ki so imeli namen prodreti avstrijsko obrambno črto v soški dolini in ob koroški in tirolski meji. Kljub silnemu navalu se more že danes smatrati ofenziva kot izjalovljena.

Italijani so zastavili med Tržičem in Tolminom najmanj 25 divizij, to je okoli 500.000 mož. Najmanj 150.000 mož, torej nekako tretjina teh bojnih sil, leži mrtvih pred našimi postojankami ali pa jih odpravljajo kot ranjence v zaledje in torej več mesecev ne bodo sposobni za vojno. V prvi in drugi soški bitki so izgubili Italijani skupno 200.000 mož, izgube v tretji bitki so torej za četrtno večje.

Tretja bitka je trajala dalje, sovražni napad se je vršil z znatno močnejšimi si-

lami, število topov je znašalo najbrž 1500 do 2000.

Ogromna poraba ljudi in materiala bo obnovitev večjega napada onemogočala daljši čas. Ali bo težki italijanski poraz imel še druge vzvratne učinke, se še pokaže. Dejanja naših čet na jugozapadni fronti so bila nadčloveška, ostale so v svoji prvotni moči in navezane popolnoma same nase. Niti en mož, niti en top se ni proti namembni odtegnil z druge fronte, da bi jih podpiral.

Iz vojnega tiskovnega stana se poroča 1. t. m.: Po današnjem uradnem poročilu se je končala dvotedenska soška bitka s polomom sovražnega splošnega napada in vzdržanjem obrambne fronte po naših neomajnih četah. Ta za naše orožje zmagoviti konec seveda ni prišel naenkrat, kajti odločitve v borbi za utrjene postojanke dozorevajo večkrat počasi. Tako se mora, kakor namiguje poročilo, še računati s ponovnim vzplamtanjem boja. O resnični italijanski ofenzivi pa v bližnjem času ne more biti več govora. Za to manjka vojakov, ki se dajo spraviti naprej, in municijskih mas, ki so odločilne za napadno pripravo. Za sedaj odbiti splošni napad na soški fronti je bila zastavljena glavna moč italijanske armade. Med krnskim okrožjem in morjem je bilo ugotovljenih devet sovražnih armadnih zborov s skupaj najmanj 24 pehotnimi divizijami in dvema skupinama alpinov. Te moči, ki, kakor znano, pripadajo doberdobsko planoto napadajoči tretji armadi, ki jej poveljuje generalni poročnik vojvoda Aosta, in proti severu se jej priključujoči drugi armadi generalnega poročnika Frugonija, so pred bitko štejele kakih 320.000 pušk, 1300 poljskih in gorskih ter 180 težkih topov. Na krnski fronti stoje razmeroma slabše sovražne moči. Na tirolski fronti stoje štirje armadni zbori z najmanj 11 pehotnimi divizijami, ki bodo štejele kakih 170.000 pušk, 700 lahkih in okoli 100 težkih topov. Te številke in pa število izgub, ki s 150.000 možmi gotovo ni vzeto previsoko, kažejo najbolje, kako velike moči je zastavil sovražnik in kako velik je njegov poraz. Da naše uradno poročilo ne omenja ujetnikov, se pojasnjuje iz dejstva, da naše čete v srditih obrambnih bojih nimajo priložnosti, da bi ulovile veliko sovražnikov. Vendar pa je bilo od 21. do 29. oktobra ujetih 67 častnikov in 3200 mož in zaseženih enajst sovražnikovih strojnih pušk.

Oba zadnja dneva meseca oktobra so se še na številnih točkah soške fronte vršili zelo hudi boji. Na Krnu je poizkušal sovražnik večkrat udreti iz svojih kritij, a je bil zavržen takoj. Ista usoda je zadela ponovne napade proti posameznim odsekom tolimskega predmostja. Odsek od Avč do Svete gore je bil včeraj popoldne v močnem topovskem ognju. Zvečer je sovražna pehota zamen napadala naše postojanke pri Zagori. Sabotina zadnje dni niso napadali več. Nasprotno pa so Italijani poizkušali s ponovnimi napadi proti našim četam pri Pevni in na Podgorskem vrhu priti do živega Goriškemu predmostju, a kakor vedno, brez uspeha. Ako so tupatam vdrli v kak jarek, se, čast našim bajonetom in ročnim granatam, niso nikdar mudili dolgo v njih. Severni odsek doberdobske planote so neprestano obstreljevali s težkimi topovi. Že predvčerajšnjim smo opazovali, da prihajajo močne italijanske sile preko Zagraja in da jih premeščajo proti Zdravščini. Prihodnjo noč je na severnem pobočju Vrha sv. Mihele prišlo do srditih bojov moža proti možu. Včeraj popoldne se je pričel tu zelo močan napad, ki ga je spremljal koncentričen topovski ogenj. Hrabra honvedska pešpolka št. 3 in 4 pa nista omahovala

ni trenutke in sta krvavo odbila sovražnika. Tudi proti odseku južno od Vrha sv. Mihela so poizkusili Italijani še nekoliko napadov, ki pa niso imeli več moči in so razpadli že v ognju.

Na koroški fronti med soško bitko ni prišlo do večjih bojov. Na Tirolskem je okrožje Buchensteina stalno v težkem ognju. Na Col di Lana se je sovražnik vkopal nekaj sto korakov pred našo glavno postojanko.

*

Balkansko bojišče je še vedno pozorišče važnih dogodkov.

Prodiranje in obkoljevanje srbske armade se nadaljuje. Avstrijske in nemške čete so zavzele Kragujevac, torej zelo važno točko za oboroževanje srbske vojske, glavno mesto srbske vojne industrije. Kajti tam je livarna topov, tovarna za municijo in orožja, arzenal in v bližini, v vasi Stragari, so tovarne smodnika. Kragujevac je tudi zgodovinske važnosti in eden kulturnih centrov Srbije. Leži v plodni šumadijski ravnini, ob državni železnici, ima gimnazijo in je bil do leta 1842. rezidenca srbskih knezov. Ima kakih 16.000 prebivalcev. Zavzetje Kragujevca je vsakako važna etapa avstrijsko-nemške ofenzive v Srbiji. Pomenja pa tudi moralno veliko pridobitev. Zavzetje Kragujevca moremo prav oceniti, ako imamo pred očmi dejstvo, da je srbska obramba položila svoje težišče proti severu dežele, sedaj pa je potisnjena v južno smer proti notranjosti; izgubila je torej svoje sredo-točje, svojo oporo.

Po padcu Kragujevca ne preostaja srbski armadi ničesar drugega, kakor da se umakne v smeri na Črno goro. Iz doline Goljske Morave vodijo proti jugu tri dobre ceste: ena iz Požege na Sjenico in Nevlje, druga iz Kraljeva ob Ibaru na Novi pazar in Kosovo, tretja iz Kruševca na Kuršumlijo ter Prištino oziroma Kosovo polje. Prva cesta je za Srbe že neuporabna, ker so naše čete v Požegi, tretja je že danes opasna, ker se bližajo Kosovu Bulgari, ki so udarili iz Skoplja čez Kačanik. Položaj srbske armade postaja torej zelo težaven. Važno je, da so se sedaj pričele tudi operacije naših čet ob črnogorski meji.

Avstrijske čete so začele ofenzivo torej tudi proti Črni gori.

Bulgari so krvavo premagali ob Strumici francoske čete, ki so bile poslani Srbiji na pomoč in približali so se že Nišu ter obstreljujejo zunanje utrdbe.

Rumunija in Grčija sta še nevtralni. Grčija se najbrže ne bo uprla izkrcavanju Francozov in Angležev v Solunu. Ententa bi rada, da bi Italija pomagala na Balkanu, a proti intervenciji Italije na Balkanu se odločno upira Grčija. Tudi Venizelos je hud protivnik Italije.

S turškega bojišča ni nobenih važnih poročil.

*

Rusko bojišče je domala nespremenjeno. Glavne operacije se vrše dalje v Volhiniji in na severu ob Dvinsk in Rigi. Opazuje se pa, da zbirajo Rusi na posameznih krajih večje čete.

V mesecu oktobru so ujele avstrijske in nemške čete 66.949 mož in 386 častnikov ruskih.

*

Francosko bojišče si je popolnoma nadelo svoje staro lice.

Italijanski listi trde, da je imel Joffre obisk v Londonu namen doseči boljše sodelovanje med vojaškim vodstvom in diplomacijo četverožveze. Vsekakor se bo prekinjena ofenziva na zapadni fronti na širši podlagi zopet pričela.

»Lokalanzeiger« poroča iz Ženeve: Potovanje Joffreja v London je bilo že sklenjeno, predno je bil imenovan Gallieni za vojnega ministra. Pozneje je dosegel Gallieni v ministrskem svetu, da je bil Joffre določen, da se posvetuje s Kitchenerjem o skupnih vojnih načrtih za 1916. Joffre je prinesel v Pariz nazaj več angleških predlogov, ki se tičejo sedanjih in poznejših bojišč.

Od početka ofenzive dne 25. septembra so izgubili Angleži na zapadni fronti 2958 častnikov in 45.288 mož.

Iz Ženeve poročajo: »Le Matin« izve iz angleških političnih krogov, da mora francoska armada računati s tem, da Anglija ne more več pošiljati pomožnih čet na zapadno fronto. Na Angleškem sestavljajo nove čete, te pa pošiljajo večjidel ob Sueški prekop in v Indijo. Anglija na zapadno bojišče ne more pošiljati čet, ker se bori za svoj lastni obstoj.

Sicer se vrše po-večini le zrakoplovski in topovski boji.

Domači pregled.

Iz seje občinskega sveta ljubljanskega. Ljubljanski župan g. dr. Tavčar je bil sklical za večeraj teden izredno sejo občinskega sveta ljubljanskega. Na seji je predlagal podžupan g. dr. Triller, da podpiše občina 200.000 kron vojnega posojila iz mestnih zakladov 50 K na račun elektrarne, plinarne in pogrebne zavoda ter 15.000 K na ime mestnih uslužbencev. — Električna železnica je bila v letih 1911, 1912 in 1913 pasivna. — Dovolilo se je Društvu za mladinsko varstvo v ljubljanskem sodnem okraju 1800 K, »Glasbeni Matici 3000 K (za tri leta), »Filharmoničnemu društvu« in »Ljubljani« po 500 K. — Odobri se nujni predlog, po katerem naj se omeji razkošna električna razsvetljava, ker sicer se je bati, da elektrarna ne zmore zahtev. Radi tega naj se regulirajo cene elektrike tako, da se cena toku pisarnam, trgovinam itd., kateri rabijo električni tok le po zimi, in sicer od 5. do 7. ure popoldne, zviša cena za hektovatsko uro, in sicer kateri rabijo tok do šeste ure na 10 vin., onim pa, ki ga rabijo do 7. ure na 8 vin. Odpravijo se začasno vse znižane cene in naj prebivalstvo varčuje z elektriko. Toka se povišajo cene s 1. novembrom. — Župan poroča, da se je 58 vagonov krompirja v kranjskem okraju zadovoljivo rekviriralo. Izraža za to zahvalo delavnemu in pravičnemu okrajnemu glavarju Schitniku.

Aprovizacija. Sistemi aprovizacije so kaj različni, dasi je namen vedno eni in tisti. Vsaj moral bi biti vedno tisti namen podlaga vsaki resni aprovizaciji. Pri aprovizaciji ne smejo v prvi vrsti prihajati v poštev interesi trgovcev, kupcev in pridelovalcev; prvi interes je preskrba prebivalstva z živlenskimi potrebščinami. Ali se to vrši neposredno po občinah ali opravljajo to delo aprovizijski odbori ali tudi obrtniki, ali konsumna društva, to je bolj postranskega pomena. Dolžnost odgovornih funkcionarjev je, da jo izvedejo čimbolj praktično. V ta namen je potrebno, da se aprovizačni odbori razširijo, da se osnuje obsežna organizacija, ki izvede podrobno delo pri aprovizaciji. Po vseh večjih in industrialnih krajih so upoštevali to načelo in v vseh aprovizačnih korporacijah vidimo, da je v njih zastopano tudi delavstvo. Objektivni ljudje ne morejo imeti proti zastopstvu delavstva v aprovizačnih odborih prav nobenega pomisleka, če je njih namen res vestna aprovizacija, drugače pa je tam, kjer se hoče čuvati interese te ali one skupine prebivalstva na škodo splošnosti. Tudi sogla-

sno delovanje je mogoče le tedaj, če so aprovizačni odbori osnovani na podlagi pravičnega zastopstva.

Občine, preskrbite se pravočasno z moko! Popisovanje žitnih zalog z dne 15. pret. m. je končano in na tej podlagi napravljeni občinski in okrajni aprovizacijski načrti morajo biti vsak čas zgotovljeni. Vsaka občina sme torej pri svojem okrajnem glavarstvu naročiti toliko moke, kolikor določa aprovizacijski načrt. Ker pa se mora skoro vsa moka dobiti iz Ogrske in preide od naročila do prejema najmanj 4 do 6 tednov, zato naj se vsaka občina preskrbi z moko vsaj za tri mesece vnaprej, sicer se lahko zgodi, da ostane po svoji krivdi naenkrat brez moke. Moko je treba plačati vnaprej in vložiti denar obenem z naročilom pri c. kr. okrajnem glavarstvu. Žitni zavod v Ljubljani pa naj se o vplačilu istočasno obvesti.

Pod orožje odriniti morajo prebrani črnovojniki letnikov 1873 do 1877, dalje letniki 1891, 1895 in 1896 in pri dodatnih prebiranjih do 16. novembra 1915 potrjeni v letih 1875, 1876, 1877, 1891 in 1895 rojeni črnovojniki avstrijskega in ogrskega državljanstva dne 16. novembra 1915.

Vojaški dopusti. C. in kr. 5. armadno etapno poveljstvo je kranjskemu deželnemu odboru sporočilo, da more gospodarske dopuste vojaškemu moštvu, ki je na bojišču ali v etapnem ozemlju, iz vojaških ozirov dovoljevati le v prav posebno oziroma vrednih slučajih, n. pr. če je obstoj kake rodbine ogrožen itd. Prošnje za take dopuste mora, ko jih je potrdilo politično oblastvo, predpostavljeno poveljstvo s priporočilom službenim potom predložiti armadnemu etapnemu poveljstvu.

Kranjska industrijska družba je na svojem občnem zboru dne 24. oktobra sklenila, da se za leto 1914/15 izplača dividenda 10 K. Družba je morala radi vojnih razmer deloma ustaviti, deloma omejiti nekaj svojih podjetij, na drugi strani je pa imela veliko vojnih naročil, tako da je zaključila poslovno leto z enakim uspehom kakor lani.

Poročilo c. kr. obrtnih inšpektorjev o njihovem uradnem poslovanju v letu 1914 je izšlo tiskano. Delo je instruktivno in obsega 692 strani s 15 tabelami in s 5 podobami. Vseh okrajev je sedaj 39.

Iz Maribora. V mestu in političnem okraju mariborskem so zaplenile oblasti vsa jajca, kar jih pride na prodaj. Jajca se morajo oddati mariborskemu magistratu, ki jih potem prodaja prebivalstvu. Ravnotako je zaplenjen v istem okolišu krompir.

Živila za Trst. Tržaška aprovizacijska komisija je nakupila v Gradcu velike množine krompirja, ki ga prodaja po 16 vinarjev kilogram. — Zadnje dni je komisija kupila na Dunaju 3 vagone slanin (špeha), v Ljubljani pa 2 vagona in pol.

Cene živil v Trstu. Od 1. do 7. novembra 1915 veljajo v Trstu za sledeča živila naslednje cene: 1 kg koruzne moke 60 h, 1/2 kg testenin 1 K 32 h, 1/4 kg kave 3 K 40 h in 1 kg bele moke 68 h. Ti živeži se dobe le na podlagi izkaznic.

Vpoklic v Avstriji se nahajajočih črnovojnikov ogrskega državljanstva. Kraljevi ogrski domobranski minister je odredil vpoklic v letih 1873, 1874 in 1875 rojenih v Avstriji se nahajajočih in pri pregledovanju za črnovojniško službo z orožjem sposobnih črnovojnikov ogrskega državljanstva s pozivnico k v njihovem legitimacijskem listu označenemu dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu za dan 3. novembra 1915. Istotako morajo odriniti dne 3. novembra 1915 k svojem pristojnemu domobranskemu dopolnilnemu poveljstvu oni v letih 1872, 1873 in 1874 in pozneje rojeni črnovojniki ogrskega dr-

žavljanstva razreda A, ki so vojaško izurjeni in še niso odrinili. One ogrski črni vojski podvržene osebe, ki ne dobijo do 3. novembra 1915 pozivnice dostavljene, morajo istotako takoj v smislu predstojenih določil odriniti.

Grad Miramar, katerega pozna vsakdo, kdor je bil kdaj ob Adriji, si je bil izbral italijanski letalec, kakor razvidno iz poročila generalnega štaba dne 29. oktobra, za cilj svojih bomb. Grad se nahaja 6 kilometrov severo-zapadno Trsta na skali, segajoči daleč v morje. Sezidan je bil v letih 1854. in 1856. v normanskem slogu iz apnenca. Grad je bil last pokojnega mehiškega cesarja Maksimilijana, brata avstrijskega cesarja, dne 10. aprila 1864 mu je v tem gradu mehiška deputacija ponudila cesarsko krono. Grad je sedaj last avstrijske cesarske rodbine. Nekdaj je bila tam kmetijska hiša, last posestnika Daneva, od katerega jo je kupil z zemljiščem vred cesar Maksimilijan ter tam postavil grad.

Pošiljanje časopisov na bojišče. Časopisi, ki se jih pošilja na bojišče ne uživajo pristojbne svobode, mora se jih marveč frankirati. Privatne stranke, ki pošljejo časopis na kako vojno pošto, morajo prilepiti znamke, kakor so predpisane za tiskovine, torej 3 oziroma 5 oziroma 10 vinarjev.

Naslovi na dopisnicah vojnim ujetnikom na Ruskem se naj pišejo razločno in naj bodo popolni. Rusija je velikanska država in ne zadostuje, če se na primer za piše »Karlova na Ruskem«, ampak navesti je poleg kraja tudi gubernijo in če mogoče tudi okraj ali pošto postajo.

Mobilizacija zvonov. Zagrebški nadškof je po naročilu hrvatskega bana dal popisati vse zvonove na Hrvatskem in v Slavoniji.

Gos za 45 K v Zagrebu. Neka kmetica iz Novih Čiča na Hrvatskem je prinesla na zadnji sejem tri debele goske, ter je eno, ki je tehtala 9 in pol kg, prodala za 45 K, drugo za 35 K in tretjo za 30 K.

Svetovni pregled.

Maksimalne cene za krompir na Nemškem. Nemška vlada je določila maksimalne cene za krompir, ki znašajo vraznih okrajih 5:5 do 6:1 mark za 100 kg.

Noblovo darilo je dobil privatni docent na dunajski medicinski fakulteti 38 let stari dr. Robert Barany, ki se nahaja sedaj v ruskem ujetništvu.

Italijani se treznijo. — **Giolitti bodoči mož.** Carigradski dopisnik »Vossische Zeitung« je imel priliko vpogledati v pismo, ne sicer uradno, ampak družabno visoko stoječe laške osebnosti. Pismo je pisano 16. oktobra v Švici in odkriva, kakšno streznenje je po prejšnji pijanosti nastopilo v Zgornji Italiji. V pismu je rečeno: »Eno je gotovo: gospodstvo ulice je pri kraju in tisoči se spominjajo s sramoto, da so se ji bojazljivo in hinavsko udali. Na vsak način smo obvarovali, da ne bomo zapleteni v nadaljne pustolovščine. Na posledicah te pustolovščine, v katerih je naša hrabra armada zastoj izkravala, bomo trpeli cela desetletja. Oči vseh se obračajo proti Giolittiju. Čeravno smo njegovi osebni nasprotniki, vendar priznavamo, da je on mož trenutka. Toda tudi njemu se ne bo posrečilo popraviti napake, katero sta lahkomišljeno napravila Sonnino in Salandra. Vsi naporji Italije, da si pridobi vpliva na Balkanu, so bili zaman.

Zborovanje italijanskih socialističnih poslancev. Dne 30. oktobra popoldne so imeli socialistični poslanci na Monte Citorio sejo, ki je trajala štiri ure. Mnenja

so se delila. Eni si očitajo, da jih bo javnost smatrala v času vojne za pomočnike sovražnikov Italije, drugi pa zahtevajo, da se v zbornici izreče odkrita beseda o vojni in tudi izven parlamenta začne agitacija. — Iz Rima poročajo: Socialistična frakcija poslanske zbornice je sklenila po dolgi debati o zunanji in notranji politiki, kakor tudi o položaju državnih financ, da ne pripozna Salandrovega kabineta za edino možno vlado v Italiji in sklenila je še, da treba kabinet napasti v zbornici ob vsem vpoštevanju domovinskih potreb.

Nezmislne vesti o odstopu avstrijskega ozemlja Italiji. Dasi izključuje soglasno mnenje cele monarhije in pisanje celokupnega avstrijskega in ogrskega časopisja že od začetka italijanske vojne vsak dvom o odločni odklonitvi misli, da bi mogla Avstro-Ogrska pri sklepu miru zdaj ali pozneje dovoliti kak odstop ozemlja, se v inozemstvu vendar še razširjajo take tendenciozne vesti. — C. kr. korespondenčni urad na Dunaju je od merodajne strani pooblaščen, da take brezmiselne vesti z vsjo odločnostjo dementira.

Kaj imajo Srbi pričakovati od odločilne bitke? Vojni poročevalec »Berliner Tagebl.« piše: »Če razmotrimo položaj na podlagi števil, so nade Srbov za odločilno bitko zelo slabe. Vsega skupaj so postavili v boj proti nam in Bulgarom kakih 200.000 mož. Proti nam se bojujocih 11 do 12 divizij je, kakor se ceni, izgubilo že 50 odstotkov; skrčile so se tedaj na 90.000 mož. Vojna skupina pl. Mackensena je seveda mnogo močnejša in poleg tega za gorsko vojsko izborna opremljena.

Četverozvezne čete v Solunu. Preko Carigrada poročajo nemški listi: Do 28. oktobra je bilo v Solunu izkrcanih 78.000 mož, med njimi 50.000 Francozov. Na bojišče je odšlo 40.000 mož, skoraj izključno Francozov, in sicer 30.000 proti Gjevgeijim, 10.000 proti Strumici. Pri Solunu so uredili Angleži veliko taborišče za 100.000 mož.

Vojvoda Putnik srbski vrhovni vojni poveljnik je odstopil.

Kralj Peter je najbrže zapustil Srbijo ter odpotoval na Črno goro ali pa v Italijo.

461 tiralic je izdalo divizijsko sodišče za prebivalce mesta Zemun, ki so pobegli v Srbijo. Zagrebško kazensko sodišče je istočasno odredilo konfiskacijo njihovega premoženja.

Skoplje. Že v rimski dobi je imelo Skoplje velik pomen. Za časa Nemanjičev je bilo Skoplje največje mesto z 200.000 prebivalci, danes jih šteje le še 25.000. Skoplje je bilo 112 let srbska kraljeva in potem carska prestolnica, t. j. od leta 1282. do 1394. Prebivali so v njem: kralj Milutin, kralj Stevan Dečanski, car Dušan Silni, car Uroš, kralj Vukašin. V Skoplju so zborovali državni sabori. Tu je bil razglašen tudi glasoviti Dušanov zakonik. Tu se je Dušan Silni proglasil in kronal za cara. Tudi pod Turki je Skoplje ohranilo svoj velik pomen: bilo je središče kosovskega vilajeta in vseh upravnih in vojnih oblasti. Skoplje leži na križišču železnice Beograd-Solun in Solun-Mitrovica. Skoplje je bilo od nekdanj ena glavnih točk na potu, po katerem se je vršila vsa trgovina in promet od zapada na izhod in obratno. Danes je med 25.000 skopeljskimi prebivalci polovica Turkov; ostali so Bulgari in Srbi, zraven še nekaj Grkov in Arnavtov. Skoplje leži ob reki Vardar, preko katere vodi velik zidan most, ki ga je zgradil Dušan Silni. Temu mostu skozi dolga stoletja ni mogel škodovati ne zob časa, ne šumni valoviti Vardar. Skozi sredo mesta teče majhna reka Serava, ki se tu zliva v Vardar. Skoplje ima trg in bazar in trg za oglje. Na skali, ki se strmo naklanja proti severu in zapadu, stoji Du-

šanov grad. Mesto je polno džamij, ima pa tudi več cerkva, med katerimi je najpomembnejša katedrala sv. Spasa.

Trdnjava Kragujevac leži ob reki Lepenici, ki se izliva v Moravo. V Kragujevcu je bila srbska prestolnica od leta 1818. do 1839. V tem času je bil Kragujevac prvo kulturno središče v Srbiji; tam je bila otvorena prva srednja šola, vojna šola in licej. V Kragujevcu je bila tiskana prva srbska knjiga in se je igrala na gledališčnem odru prva srbska igra. Tam je bila ustanovljena leta 1857. državna livarna za topove in druge vojaške potrebščine. Ko pa je bila stolica prestavljena v Beograd, je ostal Kragujevac samo okroglo mesto; vendar mu je pa še toliko ostalo od stare slave, da je v prosvetnem oziru za glavnim mestom še vedno prvo. Danes se nahaja v Kragujevcu še vedno največja tovarna orožja, srbski arzenal, a mesto samo je bilo v času sedanje vojne po najmodernejših načelih utrjeno. Mesto šteje nad 15.000 prebivalcev.

Bulgarsko žito za Avstrijo in Nemčijo.

Sofijski dopisnik »Köln. Zeitung« javlja: »Zastopniki nemške nakupovalne družbe za žito so dospeli v Sofijo in so ob veliki naklonjenosti vlade začeli svoje delo, da zagotovijo Nemčiji in Avstriji zadosten dovoz žita in sočivja. Sedaj bosta mogli osrednji državi uvažati tudi ovčjo volno iz Turčije in nekoliko tudi iz Bulgarije. Morda dobimo tudi nekoliko bombaževine iz turške Male Azije. Največ pa se računa na dovoz rumunskega in bulgarskega žita. Bulgarija bi nam mogla dati kaka 2 do 4 milijone meterskih stotov. Od rumunskega, že kupljenega žita, odpade na Avstrijo kakih 6 milijonov. Se od lanske letine pa ima Rumunija prostih kakih 15 milijonov meterskih stotov žita in koruze.

Poslanik Rizov o ruski politiki napram Bulgariji. »Berliner Tagblatt« priobčuje razgovor z berlinskim bulgarskim poslanikom Rizovom, ki je dejal: Čim je prevzel vlado sedanji car Nikolaj je postala ruska politika Bulgarom sovražna in se da označiti s formulo: Ustanovitev velike Srbije na stroške velike Bulgarije. Leta 1902. je sklenila Rusija z Bulgarijo vojaško konvencijo, v kateri je dala Bulgarija svojo armado Rusom na razpolago, Rusija pa se je zavezala, da bo branila integriteto bulgarskega ozemlja proti vsakemu napadu. Ko je leta 1913. izbruhnila vojna s Srbijo, je Sazonov svojevoljno odpovedal konvencijo, ker je hotel Rumuniji omogočiti, da napade Bulgarijo. Rusija je torej hotela, da izvrši Bulgarija narodni in politični samomor.

Vpoklicanje bulgarskih vojakov obvezancev. Bulgarski generalni konzulat v Budimpešti razglasa, da se morajo vsi Bulgari od 19. do 50. leta in vsi Makedonci od 20. do 40. leta nemudoma vrniti v Bulgarijo, sicer jih bodo prijele ogrske oblasti ter uvrstile v interesu skupne stvari v domobranstvo ali pa v c. in kr. armado.

Novo ministrstvo v Rumuniji. Kakor poroča »Seara«, bo zunanji minister Bratianu, vojni minister Stelianu, notranji minister Pherykide, justični minister Banu in trgovinski minister Savenu.

Novo francosko ministrstvo. »Agence Havas«: Uradno se razglasa: Ministrstvo se je sestavilo takole: Briand, predsedstvo in zunanje zadeve; Freycinet, Bourgeois, Cambes, Guesde in Denis Cochin so imenovani za državne ministre brez portfelja; Viviani, pravosodje in narodno gospodarstvo; general Gallien, vojska; kontreadmiral Lacaze, mornarica; Malvy, notranje stvari; Ribot, finance; Meline, poljedelstvo; Sembal, javna dela; Clemenceau, trgovina; Doumergue, kolonije; Painleve, pouk in iznajdbe, ki tičejo deželno

brambo. Metin prevzame delavsko ministrstvo. Dosedanji štirje državni vojni podtajniki ostanejo. Nail postane podtajnik mornarice. Dalimier ohrani lepe umetnosti. Podtajniki notranjega in zunanjega ministrstva odpadejo. Dosedanji veleposlanik v zunanjem ministrstvu Jules Cambon je imenovan za generalnega tajnika zunanjega ministrstva.

Ministrske spremembe na Francoskem. Spremembo v ministrstvu je očitno povzročil Delcassejev odstop. Ministrski predsednik Viviani je odstopil in na njegovo mesto je prišel nekdanji socialist Aristid Briand. Viviani pa je postal justični minister. Briand je že dalje časa nekaj glav francoskega meščanstva; prevzel je tudi ministrstvo za zunanje stvari in si izbral za glavnega tajnika Julija Combon, ki je bil prej francoski poslanik v Berlinu, njegov brat Pavel je pa v Londonu še sedaj. Ta dva smatrajo Francozi za izborna diplomata. Najvažneje je, da sta odstopila vojni minister Millerand in pomorski Augagneur, poprej oba socialisti. Na njiju mesti sta prišla strokovnjaka, in sicer je postal vojni minister pariški diktator general Gallieni, pomorski minister pa admiral Lacaze. V ministrstvu sede največji politični nasprotniki. Vztrajni protiklerikalec Emile Combes, ki je po odstopu Russou-Waldecka izvedel ločitev cerkve od države; Leon Burgeois, pravični in učen republikanec, ki bi bil lahko postal že večkrat predsednik republike; Demargue, kot radikalni republikanec prav nič ne vgaja predsedniku, Poaincareju; potem Melline, glavni agrarcev in pristaš monarhističnih klerikalcev, o katerem že dolgo časa ni bilo ne sluha ne duha; celo odkriti monarhist Denis Chochin je v ministrstvu. V ministrstvu je šest mož brez portfeljev; to dokazuje, da so hoteli v vladi združiti vse vplivne političarje, ki naj prevzamejo odgovornost za nadaljne dogodke. Najvažnejša in najinteresantnejša je Briandova oseba, ki bo morala najbrže končati sedanjo vojno. V zbornici se je prvič pojavil ob sklepanju o ločitvi cerkve od države; Briand je bil poročevalec odbora o tej stvari in po Combesovem padcu jo je kot naučni in justični minister naslednjih vlad tudi izvedel. Po padcu Clemenceaua leta 1909, je Briand osnoval svoj prvi kabinet, leta 1913 drugi, in sedaj v najresnejšem času je častihlepni mož zopet prevzel vlado, da si ni dolgo, kar ga je imela policija osumljenega kot silno nevarnega človeka. Kot socialist je bil vnet pristaš splošne stavke. Govoril je o tem predmetu na kongresih leta 1899 in 1900 v Parizu in v Toursu leta 1902. Nastopal je povsod s silno odločnostjo. Briand je pa že leta 1892. na strokovnem kongresu v Marsilju organiziral splošno stavko. Drugi socialisti, zlasti Marksisti in Marks sam, so se mu zdeli preveč popustljivi. Pozival je, da mora stavkati vse, kar pomeni revolucijo, ki bo spremenila sedanje razmere. Od takrat je že precej dolgo! Vsekakor spada Briand med ljudi, ki so sposobni za spremembo francoske politike, in je torej pričakovati, da spozna hrepenenje francoskega naroda po miru in se temu hrepenenju prikloni tudi sam. — Socialistična stranka je sklenila s 55 glasovi proti 10 glasovom, dočim je 35 glasov manjkalo, da dovoli Sembatu, Guesdeju in Thomasu, vstopiti v novi kabinet pod temi-le pogoji: Kabinet se mora odreči zavojevanjem in aneksijam. Kabinet mora takoj predložiti zakon za omejitev vojnih dobičkov in utesniti cenzuro glede političnih in vojaških vesti. Zbornica naj ima redno v gotovih presledkih tajne seje.

Ruski glas o položaju na Balkanu. »Novoe Vremja« izvaža, da se nahaja Sr-

bija v najtežavnejšem položaju. List vpranja trenotka vzrok, da smo mislili, da bo Grška izpolnila svoje zavezniške dolžnosti napram Srbiji. Venizelos je zaprosil dne 21. septembra Francosko in Anglijo za 150.000 mož, pri čemer se je določilo, da Grška mobilizira; toda šele 2. oktobra je Venizelos dovolil izkrcanje angleških in francoskih čet pod formalnim protestom. Dne 4. oktobra je izjavil Venizelos, da se mora Grška držati pogodbe s Srbijo. Kralj te izjave ni hotel podati in Venizelos je odstopil. Nova vlada se je branila, stopiti iz nevtralnosti, dasiravno je izrekla željo, da bi ostala z alijanci v prijateljskem razmerju.

Meksikanski predsednik umorjen. Angleški listi poročajo, da je bil general Caranza umorjen.

Amerika napoveduje mir. »Daily News« poroča iz Washingtona: Sodi se, da se dela konec vojske. To prepričanje je tako močno, da je neki član ameriškega kabineta, katerega ime se ne imenuje, v soboto izjavil poročevalcu: »Vse kaže, da je boj v Evropi končan. Pravo borenje se prične zdaj v velikih glavnih mestih med diplomati. Ne da bi navedel posameznosti, je pristavil, da bo posredovala Španija, ker Združene države radi gotovih nasprotnih mnenj z Nemčijo in z Anglijo niso sposobne da posredujejo.

Angleži izgubili 493.294 mož. Po nekem uradnem poročilu so izgubili Angleži do zdaj 493.294 mož, in sicer 101.652 mrtvih, 317.456 ranjencev in 74.177 jih pogrešajo.

Angleži na delu. Listi poročajo, da hoče Angleška v vsakem slučaju ohraniti Solun zase. Otok Ciper ima Angleška že od leta 1879., otoke Tenedos in Lemnos je zasedla tekom sedanje vojne in jih spremenila v trdnjave. Te dni so prišle angleške čete tudi na otok Milo. K tem važnim postojankam hoče pridružiti še najvažnejši pristan Solua. S tem hoče utrditi svoje gospodstvo v Sredozemskem morju in svojo moč proti Carigradu.

Asquithove izjave o grški politiki. V angleški zbornici je govoril ministrski predsednik Asquith o splošnem vojnem položaju ter se pri tem dotaknil tudi grške politike s temi besedami: Ker mi, je izjavil ministrski predsednik, ne prodajamo kakor Nemci, lasti svojih zaveznikov za njihovim hrbtom, je obstojal do zad-

nega trenotka vzrok, da smo mislili, da bo Grška izpolnila svoje zavezniške dolžnosti napram Srbiji. Venizelos je zaprosil dne 21. septembra Francosko in Anglijo za 150.000 mož, pri čemer se je določilo, da Grška mobilizira; toda šele 2. oktobra je Venizelos dovolil izkrcanje angleških in francoskih čet pod formalnim protestom. Dne 4. oktobra je izjavil Venizelos, da se mora Grška držati pogodbe s Srbijo. Kralj te izjave ni hotel podati in Venizelos je odstopil. Nova vlada se je branila, stopiti iz nevtralnosti, dasiravno je izrekla željo, da bi ostala z alijanci v prijateljskem razmerju.

Meksikanski predsednik umorjen. Angleški listi poročajo, da je bil general Caranza umorjen.

Amerika napoveduje mir. »Daily News« poroča iz Washingtona: Sodi se, da se dela konec vojske. To prepričanje je tako močno, da je neki član ameriškega kabineta, katerega ime se ne imenuje, v soboto izjavil poročevalcu: »Vse kaže, da je boj v Evropi končan. Pravo borenje se prične zdaj v velikih glavnih mestih med diplomati. Ne da bi navedel posameznosti, je pristavil, da bo posredovala Španija, ker Združene države radi gotovih nasprotnih mnenj z Nemčijo in z Anglijo niso sposobne da posredujejo.

Iz rudarskih zadrug.

Št. 326/15.

ZAPISNIK

odborove seje rudarske zadruge druge skupine c. kr. rudniškega urada v Celju in za rudnik v Zagorju ob Savi, ki se je vršila dne 17. oktobra 1915 v Trbovljah. Navzoči so bili: Majdič Florjan, načelnik; Mastnak Franc, Tratnik Avgust, Kolenz Ludvig in Urlep Ivan.

Dnevni red: 1. Poročilo načelnika o rudarski nadaljevalni šoli v Trbovljah. 2. Poročilo načelnika o otroškem oskrbovalnem društvu v Trbovljah. 3. Tretje vojno posojilo. 4. Slučajnosti.

Po konstatiranju sklepčnosti je načelnik pozdravil došle odbornike ter sejo točno ob 10. uri dopoldne otvoril; kot zapisnikarja imenuje Franc Mastnaka.

1. in 2. K prvi in drugi točki dnevnega reda je prečital načelnik poročilo o rudarski nadaljevalni šoli v Trbovljah za učno leto 1914/15 ter o otroškem oskrbovalnem društvu v Trbovljah. Poročilo se vzame na znanje.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914	K 740.000.000.—
Vlog	„ 44.500.000.—
Rezervnega zaklada	„ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

3. Pri tretji točki prečita načelnik dopis c. kr. rudniškega urada z dne 3. oktobra 1915, št. 4845, glede tretjega vojnega posojila. Na predlog odbornika A. Tratnika se je sklenilo podpisati 1000 kron kot vojno posojilo.

4. V razpravo pride vprašanje draginje črevljev. Črevlji stanejo danes do 40 kron, ki si jih rudar ob svojem skromnem zaslužku ne more kupiti. Sklenilo se je naprositi c. kr. rudniški urad v Celju, da posreduje ali pri podjetju ali pa pri c. kr. vojni oblasti, da dobe rudarji in drugi delavci, ki delajo vojno službo delavna obvala ceneje.

Odbornik Urlep Ivan je mnenja, da bi bilo treba sklicati revirno konferenco. Po daljši razpravi se je sklenilo, da se začasno konferenca ne skliče.

Ker ni stavil nihče nadaljnjih predlogov, je načelnik ob 12. sejo zaključil.

V Trbovljah, dne 17. okt. 1915.
Franc Mastnak m.p. Florian Majdič m.p.
zapisnikar. načelnik II. skup.

Sodrug, agitirajte povsodi za svojo organizacijo in svoj tisk!

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Rudarski koledar za leto 1916

izide v kratkem. Cena v platno vezanem izvodu 1 krono, po pošti 10 vinarjev več. Naroča se pri upravi „Delaveca“ in pri zaupnikih.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za... shode in veselice. ...

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ...

Stereotipija. Litografija.

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne nameštence
za leto 1916

dobe sodrugi v kratkem pri zaupnikih in vsi, ki so naročili koledarje pri upravi lista „Delaveca“ po pošti. Kdor naroči več kot 10 koledarjev dobi popust.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rohida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. B. Ipavc	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojz	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo



šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.



Vozna kolesa. Pisalni stroji Adler.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Vojaški čevlji

za častnike in
moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,
Breg šte. 20.